

Naděje středního věku

Co je to střední věk? Něco uprostřed, mezi mládím a stářím. V jednom výzkumu se vědci ptali lidí různého věku, jestli se považují za staré. A ještě v sedmdesáti jim mnozí odpovídali: „Starý? Tak to ne, starý ještě nejsem!“ Když takový člověk už nemůže říct, že je mladý, tak jak má označit svůj věk? Angličtina pro to má šikovný výraz – *middle-aged*, tedy „středněvěký.“ To je v češtině správné slovo, ale prakticky nepoužitelné. Nějak se bez něj obejdeme.

Já myslím, že ten výraz *middle-aged*, který v podstatě znamená „ještě ne starý,“ vymysleli Američané. Tam je kult mládí, zdraví, krásy a úspěchu ještě silnější než u nás ve staré dobré Evropě. Ale tak dobrá ani ta Evropa už není, jak bývala v dobách, kdy jednoho našeho národního velikána – tuším, že to byl Vrchlický – gratulant ke čtyřicátinám (!) oslovil „Důstojný kmete!“ Naši předkové neměli ze svého stárnutí takovou hrůzu, protože stáří přinášelo vážnost, respekt, tu „důstojnost“. Mladí se snažili vypadat starší! Ne jako dnes, kdy se stárnoucí pánové snaží oblékat a chovat tak, aby dělali dojem, že je jim dvacet, a matky ze sebe dělají starší sestry svých dcer.

Takže kde je ten „střední věk“? Řekněme někde mezi padesátkou až blízko k sedmdesátce, podle toho, jak se kdo cítí...

Mám psát o naději. Ve středním věku si možná ještě děláme nejrůznější osobní naděje, toužíme nějak se proslavit nebo ještě honem užít něco, o co jsme byli ožizeni. Ale zralý padesátník má už *těžiště svého života mimo sebe*, v těch, kteří přicházejí po něm. Jak už to nakousla v posledním čísle Českého bratra docentka Šiklová, jde o děti a o vnoučata. V těch vidíme, jak rád říkal profesor Matějček, svoji *otevřenou budoucnost*.

Jako pro křesťany je pro nás životně důležité, a patří to k té otevřené budoucnosti, aby ti, kteří přicházejí po nás, od nás převzali to nejcennější, co my sami jsme dostali od svých předků. To je *tradice víry*, a pro nás evangelíky k ní patří také dědictví reformace, té první, české, i té pozdější, světové. Trochu jinak řečeno: toužíme, aby naši mladí zůstali věrní církvi, která je nám drahá.

A to je velká bolest: oni odcházejí! Nejsme v tom sami, všechny velké evropské církve přiznávají odliv členů, jenže to je slabá útěcha. Farář Tomáš Molnár nedávno na internetu vykřičel všechnu bídu naší církve. (Založil diskusní platformu Krize/Vize.) Profesor Hejdánek, filosof, který vidí daleko, řekl, že buďto přijde *nová reformace* – anebo je konec s evropským křesťanstvím. Takže soumrak, a pro nás staré uzavřená budoucnost?

Možná, že za tím viditelným úpadkem a skomíráním je *velké duchovní hledání mládí*, snad bolestné, ale nebývale svobodné a poctivé. V církvích i mimo církve. Naše šance je být u toho.

Kde u toho? Samozřejmě především *v přímém kontaktu* s tím mládím ve sboru a v rodině, počínaje předškoláky, které vodíme do nedělní školy, přes školáky a dospívající, až po mladé rodiče, kteří hledají, na jakých hodnotách postavit výchovu svých dětí.

Tedy budu až nechutně praktický: *Nepůjde to bez počítačů*. Už ani malý školák prostě nebude brát vážně dědečka, který neumí poslat e-mail nebo najít si na netu, kdy mu jede vlak. A co říct o babičce, když výklad v nedělní škole ošidí o obrázky, protože by si neporadila s googlem a s data-projektorem (který sbor vlastní a který se příležitostně používá při přednáškách)? Místo aby pozvaly spolužáka do nedělní („Pojď se mnou, je to tam fajn!“), naše děti samy zůstanou doma, když je necháme („Je to tam nuda!“). V národě Komenského by měla být církev i dnes na špici moderní pedagogiky, děti zaujmout a uchvátit – opravdu se s tím nedá nic dělat?

Nemáme čas! Samozřejmě. Ale v tomhle věku bychom si ho měli *umět udělat*. Tvrdě, je-li třeba. Na péči o své tělo i duši, na kulturu, na vzdělání (oceány informací na internetu, a to i o křesťanství, i o naší církvi, jen sednout a párkrát kliknout), čas na přátele, na přírodu i

na tiché rozjímání. *Osobní vyrovnanost, radost a pokoj v duši*, to je to, co především máme předvést svým mladým, aby brali naše poselství, ať už jakékoli. – Když nás trápí těžká nemoc, je to trochu „o něčem jiném“, ale zase jde o to, *co předvedeme*.

Mít dětem co nabídnout! Kromě obrázkové Bible (osvědčený evgrýn, ale pozor pozor na výtvarné kýče) jsou tu Karafiátovi Broučci (pro čtyřleté), pro školáky známá Narnie atd. A nemusí jít jen o náboženskou literaturu. Kdo hledá, najde. Když už nám v tomto směru naše časopisy a sborové knihovny zůstávají hodně dlužny, je třeba se poptávat a pít. Jsou i „výživná“ cédéčka, ani na těch televizních kanálech není jen samé svinstvo, leccos se dá pro děti stáhnout. Je to krásná práce hledat, nabízet, a když uspějeme, povídat si o tom, čím ty věci naše děti a teen-agery zaujaly, a co naopak narazilo na odpor. Pochopíme přitom i něco o sobě, o svém dětství a mládí.

Důvěra!! Nekárat, neumravňovat. Nemusíme se vším souhlasit a schvalovat všechno, co nám děti o sobě řeknou, ale snad všemu můžeme s porozuměním a s účastí *naslouchat*. A sami mluvíme a poučujeme jen tehdy, když vidíme na očích, že nenudíme. Když vypravujeme o vlastním dětství a mládí, a to je pro důvěru moc důležité, *necenzurujeme* (samozřejmě až na výjimky, kdy cítíme, že bychom uškodili). Solidarita těch, kteří také někdy selhali a zklamali, podporuje vzájemnou důvěru. – Když dokážeme vydržet v roli „ucha“ či „vrby“ až do puberty, nebo dokonce, s určitými obměnami, až do dospělosti našeho dítěte či vnoučete, je to velká věc a velká příležitost. Babička (i dědeček) to mají v této roli snadnější než rodiče, kteří někdy musí z toho, co se dozvědí, vyvozovat nepříjemné důsledky.

Rozhovory o víře. Když dojde na víru, může to být příležitost k radostnému svědectví, ale také náročný test toho, jak to sami máme „srovnané.“ A může se stát, že si to pod tlakem nerozpačitých otázek mládí sami trochu „přerovnáme.“ Sociologové říkají: Pro mnoho členů a přívrženců církvi je farář důležitý jako ten, kdo věří (nebo alespoň říká, že věří) věcem, kterým oni sami nevěří, které jim nic neříkají. Příkladem je pohřeb v rodině. Položme si otázku, jestli to někdy tak trochu neplatí i o nás. Neodkazujeme někdy děti i dospívající nepřímo či přímo na faráře („on ti to vysvětlí“), protože sice poslušně věříme tomu, „co je psáno“, ale když dojde na lámání chleba, máme problém sami se sebou? Upřímnost k našim mladým – i k sobě – může být *součástí onoho hledání nových cest evropského křesťanství*. To není jen věcí teologů, kteří jako odborníci mají hledat odpověď na otázky víry (a ty otázky jsou jiné, než byly třeba otázky našich reformačních otců), aby nás pak poučili. Jsme také *osobně zodpovědní* za to, abychom otázky své doby otvírali, třeba na biblických hodinách, a abychom je neskrývali ani před těmi, kterým máme předat dědictví předků, včetně otázek, které bolí. *V nezodpovězených otázkách, jsou-li to otázky žité, bývá možná víc naděje než v hotových odpovědích.*